

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาทัศนคติของเกษตรกรชาวเขาต้องงานส่งเสริมการปลูกผักและไม้ดอกเมืองหนาวของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงอินทนนท์ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของเกษตรกรชาวเขาต้องงานส่งเสริมการปลูกผักและไม้ดอกเมืองหนาวของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงอินทนนท์ และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ในการปลูกผักและไม้ดอกเมืองหนาวของเกษตรกรชาวเขาที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกผักและไม้ดอกเมืองหนาวของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงอินทนนท์ โดยใช้ประชากรศึกษาเป็น หัวหน้าครอบครัวชาวเขาในตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างเป็นชาวเขาเผ่าม้ง 48 คน และชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง 72 คน ใช้เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เกษตรกรชาวเขาเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วมาจัดระเบียบข้อมูลบันทึกลงรหัส (Coding Form) เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ ประกอบด้วยสถิติดังนี้ ค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าคะแนนเฉลี่ยช่วงชั้น (Weight Mean Score) และเปรียบเทียบทัศนคติของชาวเขาต้องงานส่งเสริมการปลูกพืชผักและไม้ดอกเมืองหนาวของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงอินทนนท์ โดยใช้ค่าทดสอบที (t-test) ผลวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทั่วไปและปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม ของชาวเขา

จากการศึกษาพบว่า

เพศของเกษตรกรชาวเขาที่ศึกษาเผ่าม้งและเผ่ากะเหรี่ยง เป็นเพศชาย ร้อยละ 64.6 และ 68.1 ตามลำดับ

อายุของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 – 45 ปี ร้อยละ 31.3 อายุต่ำสุด 21 ปี อายุสูงสุด 63 ปี และอายุเฉลี่ย 38.3 ปี ส่วนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26 – 35 ปี ร้อยละ 26.4 อายุต่ำสุด 18 ปี อายุสูงสุด 74 ปี และอายุเฉลี่ย 38.7 ปี

สภาพการสมรสของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งและชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่สมรสแล้ว ร้อยละ 85.4 และ 86.1 ตามลำดับ

จำนวนสมาชิกในครอบครัวของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิก 5 คน ขึ้นไป ร้อยละ 70.8 จำนวนสมาชิกในครอบครัวต่ำสุด 3 คน จำนวนสมาชิกในครอบครัวสูงสุด 9 คน และ

จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 5.6 คน ส่วนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิก 5 คน ขึ้นไป ร้อยละ 75.0 จำนวนสมาชิกในครอบครัวต่ำสุด 3 คน จำนวนสมาชิกในครอบครัวสูงสุด 17 คน และจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 5.8 คน

ระดับการศึกษาของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งและชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 45.8 และ 50.0 ตามลำดับ

การอ่านภาษาไทยของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่อ่านได้ ร้อยละ 54.2 ส่วนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่อ่านไม่ได้ ร้อยละ 52.8

การพูดภาษาไทยของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งและชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่พูดได้ ร้อยละ 100.0 และ 91.7 ตามลำดับ

ศาสนาของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 66.7 ส่วนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 52.8

อาชีพหลักของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งและชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง เกษตรกรรม ร้อยละ 100.0

อาชีพนอกภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพนอกภาคการเกษตร ร้อยละ 79.2 รองลงมามีอาชีพค้าขาย ร้อยละ 16.7 ส่วนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 65.3 รองลงมาไม่มีอาชีพนอกภาคการเกษตร ร้อยละ 27.8

การถือครองที่ดินของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง และชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงทั้งหมดเป็นของตนเอง ร้อยละ 100.0 เท่ากัน

จำนวนพื้นที่ที่ถือครองของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่มีจำนวนพื้นที่ที่ถือครอง น้อยกว่า 5 ไร่ ร้อยละ 60.4 มีจำนวนพื้นที่ที่ถือครองน้อยที่สุด 0.5 ไร่ มีจำนวนพื้นที่ที่ถือครองมากที่สุด 20 ไร่ และจำนวนพื้นที่ที่ถือครองเฉลี่ย 6.2 ไร่ ส่วนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่มีจำนวนพื้นที่ที่ถือครอง น้อยกว่า 5 ไร่ ร้อยละ 62.5 มีจำนวนพื้นที่ที่ถือครองน้อยที่สุด 1 ไร่ มีจำนวนพื้นที่ที่ถือครองมากที่สุด 17 ไร่ และจำนวนพื้นที่ที่ถือครองเฉลี่ย 5.3 ไร่

แรงงานในครอบครัวของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่มีแรงงาน 2 คน ร้อยละ 45.8 โดยแรงงานน้อยที่สุด 1 คน แรงงานมากที่สุด 6 คน และมีแรงงานเฉลี่ย 2.9 คน ส่วนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่มีแรงงาน 2 คนและ 3 คน ร้อยละ 33.3 โดยแรงงานน้อยที่สุด 2 คน แรงงานมากที่สุด 8 คน และมีแรงงานเฉลี่ย 3.2 คน

รายได้จากภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 47.9 โดยมีรายได้ต่ำสุด 2,000 บาท รายได้สูงสุด 80,000 บาท และรายได้เฉลี่ย 27,354 บาท ส่วนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่น้อยกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 43.1 โดยมีรายได้ต่ำสุด 1,500 บาท รายได้สูงสุด 30,000 บาท และรายได้เฉลี่ย 7,868.1 บาท

รายได้นอกภาคการเกษตรของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่ไม่มีรายได้จากนอกภาคการเกษตร ร้อยละ 79.2 รองลงมาไม่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 8.3 โดยมีรายได้ต่ำสุด 1,000 บาท รายได้สูงสุด 20,000 บาท และรายได้เฉลี่ย 2,125 บาท ส่วนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 68.1 รองลงมาไม่มีรายได้จากนอกภาคการเกษตร ร้อยละ 27.8 โดยมีรายได้ต่ำสุด 1,000 บาท รายได้สูงสุด 100,000 บาท และรายได้เฉลี่ย 3,576 บาท

การปลูกพืชผักของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งจะปลูกมากกว่า 1 ชนิดเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งพืชผักที่ปลูกมาก คือ กะหล่ำปลี ผักกาดฮ่องเต้ ร้อยละ 16.7 รองลงมาจะปลูกกะหล่ำปลี พริกยักษ์ พริกหวาน ร้อยละ 10.1 และมีเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งบางส่วนที่ไม่ได้ปลูกพืชผัก ร้อยละ 29.2 ส่วนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่จะปลูกถั่วแขก กะหล่ำปลี ผักกาดฮ่องเต้ ร้อยละ 11.1 รองลงมาปลูกถั่วแขก พริกยักษ์ พริกหวาน ร้อยละ 9.7 และมีเกษตรกรชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงบางส่วนที่ไม่ได้ปลูกพืชผัก ร้อยละ 11.1

การปลูกไม้ดอกของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่ปลูกเบญจมาศ และเยอร์บีร่า ร้อยละ 43.8 และ 8.3 ตามลำดับ และมีเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งบางส่วนที่ไม่ได้ปลูกไม้ดอก ร้อยละ 35.4 ส่วนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่ปลูกเลนนี่ และ เยอร์บีร่า ร้อยละ 20.8 และ 19.4 ตามลำดับ และมีเกษตรกรชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงบางส่วนที่ไม่ได้ปลูกไม้ดอก ร้อยละ 48.6

แหล่งน้ำในการทำการเกษตรของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่เป็นน้ำห้วย ร้อยละ 81.3 ส่วนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่เป็นน้ำห้วย ร้อยละ 88.9

หน่วยงานที่ส่งเสริมการเกษตรให้แก่เกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่ คือ ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงอินทนนท์ ร้อยละ 52.1 รองลงมาโครงการหลวงอินทนนท์ ร้อยละ 43.8 ส่วนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่ คือ ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงอินทนนท์ ร้อยละ 57.0 รองลงมาโครงการหลวงอินทนนท์ ร้อยละ 41.7 ความถี่ในการพบปะกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่พบ 1 – 2 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 43.8 ส่วนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่พบน้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 44.4

การได้รับการฝึกอบรมของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่เคยเข้ารับการฝึกอบรม ร้อยละ 56.3 ส่วนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่เคยเข้ารับการฝึกอบรม ร้อยละ 55.6 เรื่องที่เข้ารับการฝึกอบรมที่เกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่ได้แก่ เรื่องการปลูกพืชผักผลไม้บนที่สูง ร้อยละ 51.9 รองลงมา คือ เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 40.7 ส่วนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่เข้าอบรมเรื่องการปลูกพืชผักผลไม้บนที่สูง ร้อยละ 95.0 รองลงมาเข้าฝึกอบรมเรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 5.0

การกู้เงินของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่ไม่ได้กู้เงิน ร้อยละ 52.1 รองลงมากู้เงิน ร้อยละ 47.9 ส่วนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่กู้เงิน ร้อยละ 52.8 รองลงมาไม่ได้กู้เงิน ร้อยละ 47.2 แหล่ง

เงินกู้ของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งและชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ร้อยละ 82.6 และ 63.2 ตามลำดับ โดยจำนวนเงินที่กู้ของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 41.8 กู้เงินจำนวนน้อยที่สุด 3,000 บาท เงินกู้มากที่สุด 80,000 บาท และกู้เงินเฉลี่ย 14,043 บาท ส่วนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่กู้เงินจำนวนน้อยกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 86.8 โดยเงินกู้จำนวนน้อยที่สุด 500 บาท เงินกู้มากที่สุด 10,000 บาท และกู้เงินเฉลี่ย 3,697 บาท

วิธีการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่จัดหาตลาดเอง ร้อยละ 50.0 ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่ ให้ทางศูนย์จัดหาตลาดให้กับจัดหาตลาดเองด้วย ร้อยละ 38.9 รองลงมาจะจัดหาตลาดเอง ร้อยละ 37.5 แหล่งจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่คือตลาดในเมืองเชียงใหม่ ร้อยละ 25.0 ส่วนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่ จำหน่ายผลผลิตให้โครงการหลวงกับจำหน่ายให้พ่อค้าคนกลางด้วย ร้อยละ 38.9

ลักษณะการจำหน่ายของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งและชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่จำหน่ายเป็นเงินสด ร้อยละ 52.1 และ 51.4 ตามลำดับ

ความพึงพอใจในผลตอบแทนจากพืชผักของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่พอใจ ร้อยละ 33.3 รองลงมาไม่พอใจ ร้อยละ 31.3 ส่วนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่พอใจ ร้อยละ 70.8 ความพึงพอใจในผลตอบแทนจากไม้ดอกของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่พอใจ ร้อยละ 45.8 ส่วนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ส่วนใหญ่ไม่เปิดเผย ร้อยละ 45.8 รองลงมาพอใจ ร้อยละ 37.5

ตอนที่ 2 ข้อมูลทัศนคติของชาวเขาเผ่าม้งและเผ่ากะเหรี่ยงที่มีต่องานส่งเสริมการปลูกพืชผักและไม้ดอกเมืองหนาวของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง

สรุปโดยภาพรวม ทัศนคติของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง มีระดับทัศนคติเห็นด้วยต่องานส่งเสริมการปลูกพืชผักและไม้ดอกเมืองหนาวของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงอินทนนท์ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.55 ส่วนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง มีระดับทัศนคติเห็นด้วยต่องานส่งเสริมการปลูกพืชผักและไม้ดอกเมืองหนาวของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงอินทนนท์ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.45

เปรียบเทียบทัศนคติของชาวเขาต่องานส่งเสริมการปลูกพืชผักและไม้ดอกเมืองหนาวของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงอินทนนท์ โดยใช้ค่า t-test

ทัศนคติในเรื่องการเข้าร่วมงานส่งเสริมฯ ทำให้เสียเวลาในการประกอบอาชีพอื่น ได้แก่ หาของป่า รับจ้าง เป็นต้น แตกต่างกันระหว่างเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งและชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 เกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง

ทัศนคติในเรื่อง เมื่อปัญหาในการปฏิบัติงานเกิดขึ้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯ สามารถลงมาแก้ปัญหาได้ทันที แตกต่างกันระหว่างเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งและชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01

การเปรียบเทียบทัศนคติในภาพรวม เกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง และเกษตรกรชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง มีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 ต่องานส่งเสริมการปลูกพืชผักและไม้ดอกเมืองหนาวของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงอินทนนท์

ส่วนทัศนคติในเรื่องอื่นๆ คือการดำเนินงานของงานส่งเสริมปลูกพืชผักและไม้ดอกเมืองหนาวมีส่วนช่วยทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น การเข้าร่วมงานส่งเสริมฯ มีผลทำให้ลดการบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติอินทนนท์ การเข้าร่วมงานส่งเสริมฯ ลดการปลูกฝิ่นลง การเข้าร่วมงานส่งเสริมฯ ช่วยให้ประกอบอาชีพสุจริต ท่านมีความพอใจกับคำแนะนำและการให้ความรู้ของเจ้าหน้าที่ที่ส่งเสริมฯ ท่านคิดว่างานส่งเสริมฯ ควรมีมานานแล้ว ท่านไม่พอใจที่ไม่สามารถปลูกพืชหมุนเวียนได้เหมือนเดิม ท่านพอใจกับการส่งเสริมอาชีพที่ดำเนินการอยู่ การบุกรุกพื้นที่ป่าของอุทยานฯ มีผลเสียต่อส่วนรวมในด้านทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ เป็นต้น แม้ไม่หน่วยงานส่งเสริมฯ ท่านก็สามารถหารายได้เหมือนกันได้ ในอนาคตหากมีงานส่งเสริมท่านต้องการเข้าร่วมแน่นอน ทางศูนย์มีเจ้าหน้าที่เพียงพอในการให้คำแนะนำการปฏิบัติงานของท่าน สภาพพื้นที่เหมาะสมในการส่งเสริมฯ หากมีปัญหาเกิดขึ้นท่านจะปรึกษากับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯ มากกว่าเพื่อนเกษตรกรด้วยกัน การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯ เป็นเรื่องที่ยากลำบาก งานส่งเสริมฯ มีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชน การเพาะปลูกพืชท่านคิดถึงผลตอบแทนมากกว่าการสูญเสียความสมบูรณ์ของดิน และการทำการเกษตรแบบยั่งยืนที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯ คิดว่าการปลูกพืชหมุนเวียน) ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งและชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่ระดับความเชื่อมั่น 0.

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาการปลูกพืชผักและไม้ดอกเมืองหนาว ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงอินทนนท์

ปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาในการปลูกพืชผักและไม้ดอกเมืองหนาวของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่ไม่ระบุปัญหาและไม่ระบุแนวทางแก้ปัญหา ร้อยละ 64.6 และ 35.3 ส่วนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง มีบางส่วนที่ไม่ระบุปัญหาและไม่ระบุแนวทางแก้ปัญหา ร้อยละ 68.1 และ 17.4

ปัญหาที่เกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง ประสบก็คือ แหล่งน้ำมีไม่เพียงพอ ร้อยละ 12.5 โดยเกษตรกรได้เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาโดยการเสนอให้สร้างอ่างเก็บน้ำ ร้อยละ 17.6 และขาด

ความรู้ในการทำการเกษตร ร้อยละ 8.3 โดยเกษตรกรได้เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาโดยการจัดฝึกอบรม ร้อยละ 23.5

ส่วนปัญหาที่เกษตรกรชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ประสบก็คือ แหล่งน้ำมีไม่เพียงพอ ร้อยละ 11.1 โดยเกษตรกรได้เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาโดยการเสนอให้สร้างอ่างเก็บน้ำ ร้อยละ 21.7 และขาดเงินทุนในการทำการเกษตร ร้อยละ 9.7 โดยเกษตรกรได้เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาโดยการจัดหาเงินทุน ร้อยละ 30.4

ความต้องการในการปลูกพืชผักและไม้ดอกเมืองหนาว

เกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งต้องการปลูกพืชผักและไม้ดอกเมืองหนาว ดังนี้ พืชผักต้องการปลูก ชูโกนิ ถั่วแขก ถั่วลิ้นเต่า ผักกาดฮ่องเต้ พริกหวาน หอมญี่ปุ่น และแตงกวาญี่ปุ่น ไม้ดอก ต้องการปลูก เบญจมาศ และเยอร์บีร่า และต้องการปลูกไม้ผลเพิ่มเติม ได้แก่ พลับ

ส่วนเกษตรกรชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงต้องการปลูกพืชผักและไม้ดอกเมืองหนาว ดังนี้ ต้องการปลูกพืชผัก ได้แก่ ชูโกนิ ถั่วแขก ถั่วลิ้นเต่า ผักกาดฮ่องเต้ พริกหวาน แตงกวาญี่ปุ่น และมะเขือเทศ ส่วน ไม้ดอก ได้แก่ เบญจมาศ และเยอร์บีร่า

2. อภิปรายผล

ในการศึกษาเรื่องทัศนคติของเกษตรกรชาวเขาที่มีงานส่งเสริมการปลูกพืชผักและไม้ดอกเมืองหนาวของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงอินทนนท์ของชาวเขาในครั้งนี้ พบว่าข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรชาวเขาทั้งเผ่าม้งและเผ่ากะเหรี่ยงนั้นมีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกันมาก โดยช่วงอายุดังกล่าวได้แก่ 26-35 ปี โดยส่วนใหญ่ในประชากรที่ศึกษาจะพบเพศหญิงมากกว่าเพศชาย อาจเป็นเพราะว่าเพศชายออกไปทำงานที่พื้นที่ทำการเกษตร

ในส่วนของปัญหาความยากจนนั้น จากการศึกษาพบว่า ฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งนั้นอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ใช่ฐานะยากจนเหมือนอดีต โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อปี อยู่ที่ 27,354บาท ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของ จ.ป.ฐ. ที่อยู่ที่ 15,000บาทต่อปี แต่เกษตรกรชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงนั้นยังมีฐานะยากจนอยู่ โดยมีรายได้ 7,868.1 บาทซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์รายได้ของจ.ป.ฐ แสดงให้เห็นได้ว่างานส่งเสริมการปลูกพืชผักและไม้ดอกเมืองหนาวของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงอินทนนท์นั้นสามารถแก้ไขปัญหาความยากจนของเกษตรกรชาวเขาได้ในระดับหนึ่ง

นอกจากนี้ในการศึกษานี้ยังพบอีกว่า รายได้ของครัวเรือนจากภาคการเกษตรนั้นชาวเขาเผ่าม้งจะมีมากกว่าชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง แต่รายได้จากนอกภาคการเกษตรเช่น การหาของป่า ค้าขาย เป็นต้น ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงกลับมีมากกว่าชาวเขาเผ่าม้ง เหตุที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าชาวเขาเผ่าม้งนั้นมีความสนใจและใส่ใจในการทำการเกษตรตามที่ศูนย์ส่งเสริมฯแนะนำจึงทำให้รายได้จากการเกษตร

นั่นมีมากกว่าชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่มีความสนใจในการทำการเกษตรที่ศูนย์ส่งเสริมฯแนะนำน้อยกว่า แต่กลับใส่ใจแต่การทำอาชีพอื่น จึงทำให้มีรายได้จากนอกภาคการเกษตรนั้นสูงกว่าชาวเขาเผ่าม้ง

ในด้านการจัดฝึกอบรมนั้นชาวเขาเผ่าม้งมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมมากกว่าชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงอาจเป็นเพราะว่าชาวเขาเผ่าม้งมีการอ่านและพูดภาษาไทยได้ดีกว่าชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง

ในด้านการกู้เงินเพื่อการใช้จ่ายในครัวเรือนนั้น ชาวเขาเผ่าม้งมีการกู้เงินเฉลี่ยแล้ว มีจำนวนเงินมากกว่าการกู้เงินของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง เพราะชาวเขาเผ่าม้งนั้นมีความสนใจในการเกษตรตาม ที่ศูนย์ส่งเสริมฯแนะนำ จึงจำเป็นต้องใช้เงินในการลงทุนในการทำการเกษตรนั้นค่อนข้างสูงจึงเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้จำนวนเงินในการกู้เงินของชาวเขาเผ่าม้งค่อนข้างสูง ตรงกันข้ามกับ จำนวนเงินในการกู้ ของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่มีค่อนข้างต่ำเพราะว่าชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงไม่ค่อยมีความสนใจในการทำการ เกษตรตามที่ศูนย์ส่งเสริมฯแนะนำ สนใจแต่การทำอาชีพอื่นที่อาจไม่ต้องใช้เงิน ในการลงทุนมาก

ส่วนในด้านความหลากหลายในการจำหน่ายผลผลิตนั้นชาวเขาเผ่าม้งมีความหลากหลายใน เรื่องการจำหน่ายผลผลิตมากกว่าชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง เพราะชาวเขาเผ่าม้งนั้นมีความสนใจในการทำ การเกษตรตามที่ศูนย์ส่งเสริมฯแนะนำ และพยายามหาช่องทางที่จะทำให้ผลผลิตของตนเองนั้นขายได้ ตลอดเวลา ซึ่งตรงข้ามกับชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่ขาดความสนใจและการตื่นตัวในเรื่องนี้

ในส่วนของการพึ่งพาหาเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเอง และครอบครัวนั้น ชาวเขาเผ่าม้งนั้นมีความไม่แน่ใจว่า จำเป็นต้องพึ่งพาเจ้าหน้าที่ในการทำการเกษตร อาจเป็น เพราะชาวเขาเผ่าม้งนั้นมีความกระตือรือร้นในการประกอบอาชีพ โดยมีการพัฒนาจากความรู้ทาง ด้านการเกษตรตามที่เจ้าหน้าที่เคยแนะนำ แล้วมีการประยุกต์ใช้ไปตลอดเวลาทำให้มีความรู้ทางด้าน การเกษตรใหม่ๆ โดยอาจจะไม่ต้องพึ่งพาเจ้าหน้าที่ ในการเพิ่มรายได้ ตรงข้ามกับชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่ ไม่มีความตื่นตัวในการประกอบอาชีพซึ่งคอยแต่เจ้าหน้าที่มาช่วยเหลือทำให้จึงทำให้พวกเขา มีความ คิดว่าถ้าไม่มีเจ้าหน้าที่พวกเขาไม่สามารถทำการเกษตรได้ อาจทำให้หันไปประกอบอาชีพอื่นนอก ภาคการเกษตรที่อาจทำลายสภาพแวดล้อมก็เป็นได้

ในเรื่องของการประกอบอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตรนั้นมีความแตกต่างกันมากในระหว่าง ชาวเขาทั้งสองเผ่า โดยที่ชาวเขาเผ่าม้งนั้นไม่ค่อยมีการประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตรเพราะชาว เขาเผ่าม้งนั้นมีความสนใจในอาชีพที่เจ้าหน้าที่จากศูนย์ส่งเสริมฯแนะนำและพยายามพัฒนา ความรู้ด้านการเกษตรตลอดเวลาทำให้การประกอบอาชีพการเกษตรนั้นให้ผลตอบแทนค่อนข้างสูง จึงคิดว่าเป็นอาชีพที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด จึงไม่ออกไปประกอบอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตร ตรง ข้ามกับชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่พยายามหาอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตรทำ เช่น หาของป่า ค้าขายอื่นๆ เพราะคิดว่าอาชีพที่เจ้าหน้าที่จากศูนย์ส่งเสริมฯนั้นแนะนำไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ เนื่องจากชาวเขา เผ่าม้งถือครองพื้นที่ทำกินโดยเฉลี่ย (6.2ไร่) มากกว่าชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (5.3ไร่)

ทัศนคติในเรื่องการเข้าร่วมงานส่งเสริมฯ ทำให้เสียเวลาในการประกอบอาชีพอื่น ได้แก่ หาของป่า รับจ้าง เป็นต้น แตกต่างกันระหว่างเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งและชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง นั่นคือเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง และเกษตรกรชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง มีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01

ในเรื่องดังกล่าวชาวเขาเผ่าม้ง มีทัศนคติอยู่ในระดับไม่แน่ใจ (ค่าเฉลี่ย 1.77) เผ่ากะเหรี่ยง ทัศนคติอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย (ค่าเฉลี่ย 1.17) ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของการปรับตัวของเกษตรกรทางการประกอบอาชีพ จำแนกเป็น ลักษณะที่ตั้งของชุมชน ลักษณะทางสังคม ลักษณะโครงสร้างประชากร แหล่งรายได้ แหล่งบริโภค ระบบการตลาด การรับรู้ข่าวสาร แรงจูงใจ และองค์ประกอบส่วนบุคคล (ไชยวัฒน์, 2543) การเข้าร่วมงานส่งเสริมฯ แม้ในทัศนคติของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงจะไม่คิดว่าทำให้เสียเวลาในการประกอบอาชีพอื่นอาจเพราะเกษตรกรชาวเขามุ่งที่จะประกอบอาชีพที่ได้รับการส่งเสริมเป็นหลัก แต่ในส่วนของชาวเขาเผ่าม้งมีทัศนคติไม่แน่ใจ อาจสืบเนื่องจากกลุ่มนี้ได้ประกอบอาชีพที่นอกเหนือจากการประกอบอาชีพที่ได้รับการส่งเสริม หรือยังคงยึดติดกับพฤติกรรมการทำมาหากินของตนในอดีตอยู่บ้าง

ทัศนคติในเรื่องเมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานขึ้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯ สามารถลงมาแก้ปัญหาได้ทันที แตกต่างกันระหว่างเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งและชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง อาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่จากศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงอินทนนท์นั้นมีเวลาค่อนข้างน้อยในการดูแลเอาใจใส่ต่อเกษตรกรชาวเขา จึงให้ความเอาใจใส่ต่อเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งมากกว่าเกษตรกรชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง เพราะเห็นว่าเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งนั้นมีความพยายามและสนใจในการให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่มากกว่า เกษตรกรชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่มีความสนใจน้อย

ในเรื่องดังกล่าวชาวเขาเผ่าม้ง มีทัศนคติอยู่ในระดับเห็นด้วย (ค่าเฉลี่ย 2.54) เผ่ากะเหรี่ยง ทัศนคติอยู่ในระดับไม่แน่ใจ (ค่าเฉลี่ย 2.21) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความพึงพอใจในการให้คำแนะนำ การจัดการฟาร์ม รายได้ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต และการถือฤกษ์ของกิจกรรมเกษตรกรรมมีความพึงพอใจปานกลาง (ภณิดา, 2541) ส่วนความพึงพอใจในด้านการส่งเสริมอาชีพที่ได้รับการส่งเสริม โดยระดับการศึกษา เผ่าพันธุ์ ความต้องการความสำเร็จในงาน และความพึงพอใจในงานสัมพันธ์กับความคาดหวังของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (เดโชพล, 2541)

ทัศนคติในภาพรวม แตกต่างกันระหว่างเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งและชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง เนื่องจาก เกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งนั้นมีความสนใจและเอาใจใส่ต่อการส่งเสริมการปลูกพืชผักและไม้ดอกเมืองหนาวของศูนย์ส่งเสริมที่สูงอินทนนท์ มากกว่าเกษตรกรชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง เจ้าหน้าที่จากศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงอินทนนท์ จึงให้ความสนใจและเอาใจใส่เกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งมากกว่าเกษตรกรชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่ขาดความสนใจและเอาใจใส่ต่องานส่งเสริมการปลูกพืชผักและไม้

ดอกเมืองหนาวของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงอินทนนท์ จึงทำให้เกษตรกรชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงนั้นมีทัศนคติต่องานส่งเสริมการปลูกพืชผักและไม้ดอกเมืองหนาวแตกต่างจากเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง ในภาพรวมชาวเขาเผ่าม้ง มีทัศนคติอยู่ในระดับเห็นด้วย (ค่าเฉลี่ย 2.55) เผ่ากะเหรี่ยงทัศนคติ อยู่ในระดับเห็นด้วย (ค่าเฉลี่ย 2.45) การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ เช่นเกี่ยวกับการทำไร่หมุนเวียน กระบวนการสืบทอดกระทำผ่านตัวบุคคล กลุ่มคน และชุมชน ทั้งในกิจกรรมประจำวัน พิธีกรรมในรอบปีการผลิต และในวงจรชีวิต ปัจจัยที่ก่อเกิดความยั่งยืนในการสืบทอดองค์ความรู้ใช้ระบบความเชื่อระหว่างชนเผ่า (ประเสริฐ, 2540)

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. เกษตรกรชาวเขามีทัศนคติเห็นด้วยกับการดำเนินงานในการส่งเสริมการปลูกพืชผักและไม้ดอกเมืองหนาวของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงอินทนนท์ จึงควรนำมาใช้ในการพัฒนาส่งเสริมการปลูกพืชอื่นๆ ด้วยเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินงานโครงการอื่นๆ ต่อไป ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ควรประสานงานด้านการตลาดให้กับเกษตรกรชาวเขาด้วย เพราะหากผลผลิตขายได้ราคาต่ำก็จะก่อปัญหาอื่นตามมา

2. เกษตรกรประสบปัญหาเกี่ยวกับ แหล่งน้ำมีไม่เพียงพอ และขาดความรู้ในการทำการเกษตร ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหาแนวทางแก้ไขให้แก่เกษตรกรชาวเขา เช่น การสร้างอ่างเก็บน้ำ และการจัดการฝึกรอบรมเชิงปฏิบัติการในการปลูกพืชผัก ไม้ดอกเมืองหนาว และความรู้เกษตรด้านอื่นๆ

3. เกษตรกรชาวเขาต้องการปลูกพืชผัก ได้แก่ ถั่วแขก ถั่วลันเตา พริกหวาน ชุกินี เป็นต้น ไม้ดอกเมืองหนาว ได้แก่ เยอร์บีร่า เบญจมาศ เป็นต้น และไม้ผล ได้แก่ พลับ เป็นต้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดหาพันธุ์พืชที่เหมาะสมและตรงตามความต้องการของเกษตรกรชาวเขาเพื่อนำไปส่งเสริม

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการยอมรับการส่งเสริมของเกษตรกรชาวเขาแต่ละชนเผ่าโดยคำนึงถึงวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างกัน

2. ควรมีการศึกษาลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรชาวเขาว่าจะมีผลต่อการทำการเกษตรของเกษตรกรชาวเขาหรือไม่